

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КІРОВОГРАДСЬКА ЛЬОТНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Факультет менеджменту
Кафедра менеджменту, економіки та права

Легінькова Н.І., Залевський А.В.

ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

ПРАКТИКУМ

для курсантів і слухачів галузі знань
0306 «Менеджмент і адміністрування»
напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Кіровоград
2015

УДК 659.075
ББК 65.050

Автори:

Н.І. Легінькова, кандидат економічних наук, доцент – теми 1, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 16;
А.В. Залевський, кандидат технічних наук, доцент – теми 2, 3, 7, 8, 9, 10, 14, 15.

Рецензент: Ю.А. Бондарь, кандидат економічних наук, доцент

Легінькова Н. І. Економіка і фінанси підприємства : практикум з дисципліни для курсантів /слухачів / Н. І. Легінькова, А. В. Залевський. – Кіровоград : КЛА НАУ, 2015. – 42 с.

Практикум розроблено у відповідності до навчального плану та програми дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» підготовки фахівців з галузі знань «Менеджмент і адміністрування» напряму підготовки «Менеджмент».

Призначається для курсантів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент».

Розглянуто, обговорено і рекомендовано до друку і використання в навчальному процесі на засіданні кафедри менеджменту та економіки, протокол № 8 від 25 березня 2015 року.

© Легінькова Н.І.,
Залевський А.В.
2015

Збірник типових задач
для практичних занять
і тем рефератів
для курсантів /слухачів
© Комп'ютерна верстка

КЛА НАУ

ЗМІСТ

1 Тематичний план курсу.....	4
2 Мета вивчення курсу.....	5
3 Типові задачі та теми рефератів.....	6
3.1 Семінар 1. Тема 1 <i>Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці</i>	6
3.2 Семінар 2. Тема 2 <i>Планування діяльності підприємства</i>	9
3.3 Семінар 3. Тема 3 <i>Економічна характеристика продукції підприємства</i>	11
3.4 Семінар 4. Тема 4 <i>Виробнича програма підприємства</i>	12
3.5 Семінар 5. Тема 5 <i>Виробнича потужність підприємства</i>	14
3.6 Семінар 6. Тема 6 <i>Ресурсний потенціал підприємства</i>	16
3.7 Семінар 7. Тема 7 <i>Трудові ресурси підприємства</i>	17
3.8 Семінар 8. Тема 8 <i>Майнові ресурси (активи) підприємства</i>	20
3.9 Семінар 9. Тема 9 <i>Фінансові ресурси (капітал підприємства)</i>	21
3.10 Семінар 10. Тема 10 <i>Поточні витрати підприємства та собівартість продукції</i> ...	22
3.11 Семінар 11. Тема 11 <i>Доходи та цінова політика підприємства</i>	24
3.12 Семінар 12. Тема 12 <i>Фінансові результати діяльності підприємства</i>	25
3.13 Семінар 13. Тема 13 <i>Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки</i>	27
3.14 Семінар 14. Тема 14 <i>Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки</i>	29
3.15 Семінар 15. Тема 15 <i>Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства.</i>	
Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку	31
3.16 Семінар 16. Тема 16 <i>Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність</i>	33
4 Методи діагностики.....	36
5 Перелік орієнтовних питань для підсумкового контролю.....	36
6 Теми контрольних робіт для слухачів заочної форми навчання.....	38
7 Інформаційно-методичне забезпечення дисципліни.....	40

1 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Назва теми
	Змістовий модуль 1 Економічні засади функціонування підприємства в системі ринкових відносин
1	Підприємство в соціально-орієнтованій ринковій економіці
2	Планування діяльності підприємства
	Змістовий модуль 2 Економічні основи виробничої діяльності підприємства
3	Економічна характеристика продукції підприємства
4	Виробнича програма підприємства
5	Виробнича потужність підприємства
	Змістовий модуль 3 Ресурсне забезпечення діяльності підприємства
6	Ресурсний потенціал підприємства
7	Трудові ресурси підприємства
8	Майнові ресурси (активи) підприємства
9	Фінансові ресурси (капітал підприємства)
	Змістовий модуль 4 Економічні результати господарсько-фінансової діяльності підприємства
10	Поточні витрати підприємства та собівартість продукції
11	Доходи та цінова політика підприємства
12	Фінансові результати діяльності підприємства
	Змістовий модуль 5 Інтегральна оцінка стану підприємства
13	Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки
14	Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки
	Змістовий модуль 6 Розвиток підприємства та забезпечення його економічної безпеки
15	Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства. Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку
16	Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

2 МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Роль та значення дисципліни в системі професійної підготовки

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової

діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

2.2 Місце дисципліни та її зв'язок з іншими дисциплінами

Дисципліна «Економіка і фінанси підприємства» вивчається на основі базової загальноекономічної та правової підготовки студентів, вивчення курсів “Політична економія”, “Макроекономіка”, “Мікроекономіка”, “Фінанси”, “Бухгалтерський облік”, “Аудит”, “Системи технологій”, “Інформатика та комп'ютерна техніка”, “Дослідження операцій” та є базовою для вивчення дисциплін “Аналіз господарської діяльності”, “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”, “Стратегічний менеджмент”.

2.3 Цільова настанова

В результаті вивчення дисципліни курсанти повинні:

2.3.1 Знати:

- підприємство як суб'єкт господарювання та основні напрями його господарсько-фінансової діяльності (операційна, інвестиційна, інноваційна, фінансова);
- методологічні та методичні засади планування діяльності підприємства;
- формування програми виробництва продукції та її реалізації, визначення виробничої потужності підприємства;
- теоретичні засади формування й використання трудових ресурсів підприємства та системи їх матеріального стимулювання; методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування та використання майнових ресурсів (активів) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування фінансових ресурсів (капіталу) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування;
- механізм формування економічних результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства;
- сутність фінансового стану підприємства, його складові та методи оцінки;
- конкурентоспроможність підприємства та методи її оцінки;
- механізм розвитку підприємства, запобігання кризових явищ та банкрутства; забезпечення економічної безпеки підприємства.

2.3.2 Уміти:

- визначати складові ресурсного потенціалу підприємства та шляхи його ефективного використання;
 - володіти методами та інструментарієм стратегічного, тактичного та оперативного планування; планування обсягів діяльності;
 - розраховувати необхідні ресурси, зовнішні і внутрішні обмеження та ризики;
 - робити обґрунтування обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства, його виробничої потужності, потреб підприємства у матеріальних ресурсах;
 - робити аналіз планування ресурсів, які необхідні підприємству, розробки політики формування та використання трудових, майнових і фінансових ресурсів;
 - давати оцінку ефективності господарської діяльності та робити пошук шляхів її підвищення.

2.3.3 Мати навички:

- оптимізації обсягів матеріально-сировинних ресурсів, що необхідні підприємству; товарної та цінової політики підприємства;

- аналізу та планування доходів, поточних витрат і фінансових результатів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства;
- обґрунтування ефективності інвестиційних та інноваційних проектів;
- оцінки фінансово-майнового стану підприємства, його конкурентоспроможності, загрози банкрутства.

2.3.4 Мати уявлення:

- про економічні основи функціонування підприємства в системі ринкових відносин, основні напрями та види його діяльності; види підприємств, що функціонують в Україні;
- про систему аналізу та планування обсягів, результатів діяльності ресурсного потенціалу підприємства;
- про зовнішнє середовище та його вплив на діяльність підприємства;
- про основні результативні показники діяльності підприємства, порядок їх формування та використання;
- про сучасні теорії та моделі розвитку підприємства, механізм трансформації (реструктуризації) підприємств у процесі розвитку;
- про економічну безпеку підприємства та його антикризову діяльність.

3 ТИПОВІ ЗАДАЧІ ТА ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

Змістовий модуль 1 Економічні засади функціонування підприємства в системі ринкових відносин

Семінар № 1

Тема 1 Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці

Заняття 1

- 1 Поняття підприємства. Юридичні акти, що є законодавчою базою функціонування підприємства.
- 2 Класифікація підприємств та її практичне значення. Види підприємств за розміром.
- 3 Вибір найбільш ефективних організаційних форм функціонування підприємства та їх структурних одиниць.

Рекомендована література: 1, 6, 7, 13, 20, 39, 44.

Типові задачі з теми 1

Приклад вирішення практичного ситуаційного комплексного завдання

Фінансування розвитку підприємства за рахунок прибутку

I Вихідні дані:

Згідно з діючим порядком розподілу та використання прибутку на підприємстві «А» щорічно 75,0% чистого прибутку спрямовується на фінансування об'єктів виробничого та невиробничого призначення.

Інша частина чистого прибутку спрямовується на виплату дивідендів та інші цілі. Дані наведені в таблиці.

II Завдання до ситуації:

- 1 Розрахуйте обсяг чистого прибутку підприємства.
- 2 Зробіть висновок щодо фінансування розвитку підприємства за рахунок прибутку.
- 3 Назвіть шляхи оптимального використання чистого прибутку підприємства.

III Інформаційне забезпечення задачі

Таблиця 3.1 - Результати діяльності підприємства за два роки

Показники	Звітний рік	Плановий рік
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	15327,6	16241,3
Податок на додану вартість	2555,1	2707,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	10728,9	11774,5
Інші операційні доходи, тис. грн.	108,1	82,6
Адміністративні витрати, тис. грн.	545,7	433,5
Витрати на збут, тис. грн.	1432,5	1240,3
Інші операційні витрати, тис. грн.	45,9	45,9
Податок на прибуток, тис. грн.	31,9	27,9

**Алгоритм та еталонне рішення
практичного ситуаційного комплексного завдання
Фінансування розвитку підприємства за рахунок прибутку**

1. Для розв'язання завдання необхідно розглянути:

1.1 Формування фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта за звітний період.

1.2 Визначити чистий прибуток, що спрямовується на збільшення майна підприємства;

1.3 Розглянути динаміку чистого прибутку.

2. Проведемо наступні розрахунки:

2.1 За вихідних умов чистий дохід підприємства за звітний період склав:

$$15327,6 \text{ тис. грн.} - 1255,1 \text{ тис. грн.} = 12772,5 \text{ тис. грн.};$$

2.2 За плановий період чистий дохід підприємства склав:

$$16241,3 \text{ тис. грн.} - 2707,4 \text{ тис. грн.} = 13533,9 \text{ тис. грн.}$$

3. Розрахуємо валовий прибуток підприємства:

3.1 За звітний період валовий прибуток склав –

$$12772,5 \text{ тис. грн.} - 10728,9 \text{ тис. грн.} = 2043,6 \text{ тис. грн.};$$

3.2 За плановий період валовий прибуток склав –

$$13533,9 \text{ тис. грн.} - 11774,5 \text{ тис. грн.} = 1759,4 \text{ тис. грн.}$$

4. За розрахунками чистий прибуток підприємства становить:

4.1 За звітний період –

$$2043,6 + 108,1 - 545,7 - 1432,5 - 45,9 - 31,9 = 95,7 \text{ (тис. грн.)};$$

4.2 За плановий період –

$$1759,4 + 82,6 - 433,5 - 1240,3 - 45,9 - 27,9 = 83,6 \text{ (тис. грн.)}.$$

5. Розрахуємо (за вихідних умов) обсяг чистого прибутку, що спрямований на збільшення майна підприємства, в динаміці зменшився та склав відповідно:

5.1 За звітний період –

$$95,7 \text{ тис. грн.} \times 0,75 = 74,0 \text{ тис. грн.};$$

5.2 За плановий період –

$$83,6 \text{ тис. грн.} \times 0,75 = 62,7 \text{ тис. грн.}$$

6. Розрахуємо зменшення обсягу чистого прибутку на протязі року:

$$95,7 \text{ тис. грн.} - 83,6 \text{ тис. грн.} = 12,1 \text{ тис. грн.}$$

Висновки та пропозиції:

1. Обсяг чистого прибутку, що спрямовується на розвиток підприємства, за звітний період зменшується на 12,1 тис. грн.
2. Ситуація може змінитися на краще, якщо будуть зроблені наступні заходи:
 - зростання доходів підприємства;
 - зниження адміністративних витрат;
 - зменшення витрат на збут та інших операційних витрат;
 - зниження собівартості продукції.
3. Для підвищення рівня ефективності господарювання отриманий чистий прибуток розподіляється згідно умов прибутковості, головними з яких є:
 - ринкові ціни на продукцію та послуги підприємства, які складаються залежно від попиту та пропозиції;
 - обсяг виробництва та реалізації продукції (наданих послуг);
 - витрати на виробництво продукції (надані послуги).

Задача 1, 10

Проаналізувати структуру промислового виробництва за економічним призначенням продукції за даними, наведеними в таблиці 3.2 та дати оцінку структурних змін.

Таблиця 3.2 – Структура промислового виробництва за 2008-2014 р.р.

Показник, грн.	2008	2009	2010	2012	2014
Валова продукція промисловості, всього	929,4	374,3	511,2	661,3	779,0
В тому числі: виробництво засобів виробництва (група А)	570,0	274,7	376,5	454,8	583,5
виробництво предметів споживання (група Б)	359,4	99,6	134,7	161,5	195,5

Задача 2, 5, 9

Темпи росту загального обсягу виробництва в текстильній промисловості України характеризуються наступними даними (табл. 3.3), в % до 2000 р. Визначити коефіцієнти випередження і на основі їх співставлення зробити висновок про основні тенденції зміни текстильної промисловості за 2010-2014 р.р.

Таблиця 3.3 - Темпи росту загального обсягу виробництва в текстильній промисловості України

Підгалузі текстильної промисловості	2010	2012	2014
Текстильна – всього:	126	144	148
Бавовняна	114	128	139
Льняна	103	85	98
Шерстяна	129	151	137
Шовкова	157	210	239
Трикотажна	133	167	194

Задача 3, 6, 8

Визначити коефіцієнт випередження темпів зростання обсягу виробництва у машинобудуванні порівняно з темпами зростання обсягу виробництва у промисловості

загалом, якщо на найближчі роки приріст обсягу виробництва у промисловості намічений на рівні 7 %, а в машинобудуванні — на рівні 12 %.

Задача 4, 7

Визначити галузеву структуру харчової промисловості України за даними таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 - Галузева структура харчової промисловості

	<i>Галузі харчової промисловості</i>	Обсяг виробництва, млн. т
1.	Хлібопекарська	155
2.	Борошно-круп'яна	106
3.	М'ясна	140
4.	Молочна	95
5.	Рибоконсервна	66
6.	<i>Інші</i>	55

Тематика рефератів з теми 1

- 1 Актуальні проблеми обґрунтування виробничої структури підприємств різних форм власності.
- 2 Переваги і недоліки функціонування об'єднань підприємств в Україні.
- 3 Майнові відносини в об'єднанні підприємств.
- 4 Проблеми створення і діяльності промислово-фінансової групи.
- 5 Асоційовані підприємства та холдингові компанії.
- 6 Поняття та класифікація активів підприємства.
- 7 Необоротні активи суб'єкта господарювання.
- 8 Характеристика оборотних активів підприємства.
- 9 Форми існування джерел утворення активів підприємства.
- 10 Законодавче регламентування діяльності підприємств в Україні.

Семінар № 2

Тема 2 Планування діяльності підприємства

Заняття 1

- 1 Принципи планування та їх характеристики.
- 2 Методи планування, їх характеристики та умови раціонального застосування.
- 3 Технологія планування діяльності підприємства.
- 4 Цільові характеристики діяльності підприємства.

Заняття 2

- 1 Стратегічне планування. Поняття стратегії підприємства.
- 2 Розробка варіантів стратегії.
 - 3 Дерево цілей та його побудова.
 - 4 Оцінка якості планів підприємства.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 15, 20, 37, 38, 41, 53.

Типові задачі з теми 2

Задача 1, 10

Економічна оцінка доцільності реалізації проекту започаткування виробництва нового продукту. Компанія «Тронка» планує розпочати виробництво нового продукту підвищеної якості замість застарілого й такого, що не має попиту на внутрішньому ринку. За попередньою оцінкою інвестора, на практичну реалізацію цього проекту необхідно витратити протягом першого року інвестиційного циклу 700 тис. грн., а другого року — 1000 тис. грн. Очікується, що протягом життєвого циклу інвестиційного проекту можливі грошові

потоки розподілятимуться за роками так: кінець 2-го року — 250 тис. грн., кінець 3-го року — 300 тис. грн., кінець кожного наступного року (з 4-го по 10-й включно) — 400 тис. грн. Хоч інвестиційний проект може бути дієздатним і через 10 років, виробнича компанія вважає за доцільне обмежити економічні розрахунки саме цим періодом.

Завдання:

- 1 Чому дорівнюватиме чиста поточна вартість проекту, якщо дисконтна ставка становитиме 15 %?
- 2 Як зміниться ситуація, якщо дисконтна ставка дорівнюватиме 10 %?
- 3 Розрахувати внутрішню норму прибутковості проекту і термін окупності інвестицій.

Задача 2, 5, 9

Визначення привабливості та економічної ефективності інвестиційного проекту фірми. Виробнича фірма «Хартрон» розробляє невеликий інвестиційний проект, реалізація якого в практиці господарювання впродовж чотирьох років може забезпечити грошові доходи (потоки), що дорівнюють відповідно 6000, 4000, 3000 і 2000 грн.

Завдання:

- 1 Чи є прийнятним економічно цей проект, якщо дисконтна ставка встановлена на рівні 10 %, а початкові інвестиції дорівнюють 9000 грн.?
- 2 Розрахувати індекс прибутковості інвестиційного проекту.

Задача 3, 6, 8

Розрахунок розміру дивідендів за акціями акціонерного товариства. Статутний капітал ЗАТ «Червона рута» дорівнює 200 тис. грн. Чистий прибуток за III квартал розрахункового року становив 1500 тис. грн. Згідно з рішенням загальних зборів акціонерів на виплату дивідендів за акціями товариства буде спрямовано 20 % чистого прибутку. Номінальна вартість однієї акції — 10 грн.

Завдання:

- 1 Визначити розмір дивідендів у відсотках за акціями ЗАТ «Червона рута» за умови ринкової вартості акції, якщо плата за користування короткостроковим кредитом становить 40 % від його загальної суми.

Задача 4, 7

Обчислення очікуваного інвестором розміру дивідендів через рік і віддачі на вкладений капітал. Акціонерне товариство «Світлана» за результатами діяльності за звітний рік виплатило своїм акціонерам дивіденди за одну акцію в розмірі 40 грн. У майбутньому є можливість щорічно збільшувати розмір дивідендів на 6 %. Важливо зазначити, що в поточному році реалізаційна ціна акцій АТ на фондовому ринку досягла 380 грн.

Завдання:

- 1 Обчислити розмір дивідендів через рік.
- 2 Розрахувати віддачу капіталу, на які очікує інвестор.

Тематика рефератів з теми 2

- 1 Сутність планування й особливості його здійснення на підприємстві.
- 2 Планування як функція управління підприємством.

3

Інформаційні ресурси планування.

4

Нормативна база планування діяльності підприємства.

5 Прогнозування й регулювання діяльності підприємства.

6 Система планів економічного та соціального розвитку підприємства.

7 Філософські концепції планування.

8 Методи та інструменти планових розрахунків.

9 Технологія планування діяльності підприємства.

10 Оцінка якості планів підприємства.

*Змістовий модуль 2 Економічні основи виробничої
діяльності підприємства
Семінар № 3*

Тема 3 Економічна характеристика продукції підприємства

Заняття 1

1 Номенклатура та асортимент продукції.

2 Характеристика понять «товарна», «валова», «чиста», «реалізована продукція», «валовий оборот підприємства».

3 Життєвий цикл товару та його значення для розробки товарної політики підприємства.

4 Якість продукції.

Рекомендована література: 3, 4, 7, 9, 15, 20, 37, 38, 41.

Типові задачі з теми 3

Задача 1, 10

Обчислення очікуваного обсягу валової, товарної, чистої і реалізованої продукції підприємства. Потрібно обчислити очікуваний обсяг валової, товарної, чистої і реалізованої продукції державного підприємства «Спецмаш» у розрахунковому році на основі показників, наведених у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 - Вихідні дані підприємства «Спецмаш» за розрахунковий рік

<i>Показник</i>	<i>Одиниця вимірювання</i>	<i>Абсолютна величина</i>
Річний обсяг випуску продукції	шт.	700
Матеріальні та прирівняні до них витрати	тис. грн.	6600
Вартість сировини і матеріалів замовника	тис. грн.	200
Обсяг напівфабрикатів власного виробництва	тис. грн.	1500
Виробничі послуги іншим юридичним і фізичним особам	тис. грн.	800
Відпускна ціна одиниці вироблюваної продукції	грн.	12000
Залишки нереалізованої продукції на :		

• початок року	тис. грн.	400
• кінець року	тис. грн.	800

Задача 2, 5, 9

Обчислити виконання плану по обсягу виробництва і асортименту продукції на основі даних таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Дані діяльності підприємства

Виріб	Випуск продукції, тис. 12рн..	
	план	факт
М	100	106
<i>Продовження таблиці 3.6</i>		
Н	84	162
К	305	210
О	500	425

Задача 3, 6, 8

Розрахунок обсягу й собівартості реалізованої продукції підприємства. Необхідно розрахувати обсяг і собівартість реалізованої продукції на основі таких вихідних даних.

У звітному році акціонерне товариство «Металіст» випустило 1000 виробів А і 3000 виробів Б. Відпускна ціна одного виробу складає відповідно 50 та 60 грн. Крім того, підприємство виготовило комплектуючих виробів на суму 25000 грн., з них 15000 грн. для сторонніх замовників. Залишки нереалізованої продукції на складі виробника становили на початок звітного періоду 2000 грн., а на кінець цього ж періоду — лише 500 грн. Рівень рентабельності продукції виготовлювача дорівнює 20 %.

Завдання:

- 1 Розрахувати обсяг реалізованої продукції.
- 2 Обчислити собівартість реалізованої продукції.
- 3 Назвати фактори, що впливають на зниження собівартості продукції.

Тематика рефератів з теми 3

- 1 Проблеми формування асортименту продукції на підприємстві.
- 2 Управління асортиментом продукції підприємства.
- 3 Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони.
- 4 Рівні товару з позиції особливостей процесу сприймання споживачем.
- 5 Брендінг – управління активами торговельної марки.
- 6 Організація ефективного збуту на підприємстві.
- 7 Маркетингові системи збуту.
- 8 Вертикальні маркетингові системи.
- 9 Вплив інфраструктури підприємства на ефективність господарювання.
- 10 Сучасні напрями мінімізації складських запасів окремих видів матеріальних ресурсів і залишків на складах готової продукції.

Тема 4 Виробнича програма підприємства

Заняття 1

- 1 Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства.
- 2 Методи вимірювання та показники обсягу діяльності підприємства,
- 3 Інформаційне забезпечення розробки виробничої програми.

Заняття 2

- 1 Ресурсне забезпечення виробничої програми підприємства.
- 2 Аналіз та планування обсягів реалізації продукції підприємства.
- 3 Оперативне планування, ритмічність виробництва.
- 4 Резерви зростання обсягів виробництва та реалізації продукції.

Рекомендована література: 3, 7, 10, 13, 18, 20, 29, 33, 37, 38, 44.

Типові задачі з теми 4

Задача 1, 10

Розрахунок тривалості операційного і виробничого циклів обробки деталей за умови застосування послідовного та паралельного видів поєднання операцій. Необхідно розрахувати тривалість операційного і виробничого циклів обробки деталей при послідовному та паралельному видах поєднання технологічних операцій, коли відомо, що:

- передавана партія деталей складається з 15 штук;
- норми витрат часу на виконання кожної з трьох технологічних операцій становлять відповідно 30, 90 і 48 хв;
- час на підготовку виробництва становитиме 1,5 год, а середній міжопераційний час — 20 хв;
- усі інші елементи витрат часу в циклі становлять 30 % від тривалості технологічного часу обробки.

Завдання:

- 1 Розрахувати тривалість операційного циклу обробки деталей.
- 2 Розрахувати тривалість виробничого циклу обробки деталей.

Задача 2, 5, 9

Визначення зменшення тривалості обробки деталей внаслідок удосконалення технологічного процесу. Партія деталей із 20 штук обробляється на відповідних верстатах з використанням паралельно-послідовного поєднання технологічних операцій. Технологія обробки деталей охоплює сім операцій з такою тривалістю, хв: $t_1 = 8$; $t_2 = 5$; $t_3 = 4$; $t_4 = 3$; $t_5 = 9$; $t_6 = 2$; $t_7 = 6$.

Здійснені організаційно-технічні заходи уможливили вдосконалення технологічного процесу. Внаслідок цього тривалість 1-ї та 5-ї операцій зменшилася відповідно на 2 та 4 хв.

Завдання:

- 1 Потрібно визначити, на скільки хвилин зміниться (скоротиться) загальна тривалість обробки партії деталей.

Задача 3, 6, 8

Обчислення зміни тривалості технологічного циклу обробки партії деталей внаслідок об'єднання операцій. Партія з 10 деталей обробляється на кількох металорізальних верстатах при послідовно-паралельному виді їх руху від однієї операції до іншої. Технологічний процес обробки деталей складається з 6 операцій такої тривалості:

1-ї — 2 хв; 2-ї — 9 хв; 3-ї — 5 хв; 4-ї — 8 хв; 5-ї — 3 хв; 6-ї — 4 хв.

Знайдена можливість об'єднати 5-ту і 6-ту операції в одну (п'яту) без зміни тривалості кожної окремо.

Завдання:

1 Обчислити розмір скорочення загальної тривалості виготовлення партії деталей.

Задача 4, 7

Розрахунок зміни тривалості технологічного і виробничого циклів обробки деталей внаслідок поділу окремих операцій. На одній з виробничих дільниць механічного цеху виготовляються деталі партіями по 30 штук кожна. Застосовуваний спосіб поєднання технологічних операцій — послідовний. Тривалість міжопераційних перерв складає 10 хв. Норма часу на виконання окремих операцій становить: 1-ї — 2 хв; 2-ї — 5 хв; 3-ї — 12 хв; 4-ї — 8 хв. При цьому 4-та операція виконується на двох верстатах. Встановлений режим роботи дорівнює двом змінам по 8 год кожна. Коефіцієнт переведення робочих днів у календарні становить 0,7.

Завдання:

1 Чи зміниться тривалість технологічного і виробничого циклів обробки деталей, якщо з метою поліпшення якості виготовлення першу операцію буде розділено на дві операції однакової тривалості — по одній хвилині кожна?

Тематика рефератів з теми 4

- 1 Характеристика інформаційних джерел обґрунтування виробничої програми підприємства.
- 2 Сутність та завдання маркетингового аналізу.
- 3 Аналіз виконання виробничої програми авіаційного підприємства.
- 4 Аналіз виконання виробничої програми туристичного підприємства.
- 5 Умови та критерії оптимізації обсягів продукції у конкурентному середовищі.
- 6 Проблеми ресурсного забезпечення виробничої програми підприємства.
- 7 Аналіз та планування обсягів реалізації продукції авіаційного підприємства.
- 8 Аналіз та планування обсягів реалізації продукції туристичного підприємства.
- 9 Оперативне виробниче планування ритмічності виробництва.
- 10 Резерви зростання обсягів виробництва та реалізації продукції.

Семінар № 5

Тема 5 Виробнича потужність підприємства

Заняття 1

- 1 Поняття «виробнича потужність підприємства».
- 2 Фонд часу роботи обладнання, методика визначення корисного часу роботи обладнання.
- 3 Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки.
- 4 Динамічні показники виробничої потужності.

Рекомендована література: 2, 6, 13, 17, 30, 37, 38, 44, 54, 55, 59, 65, 66, 71.

Типові задачі з теми 5

Задача 1, 5, 10

Обчислити показники обсягу виробництва і реалізації продукції фірмою за даними таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 – Дані роботи підприємства

№№	Показники	Одиниця вимірювання
----	-----------	---------------------

1.	Обсяг виробництва, шт.	5 000
2.	Гуртова ціна виробу, грн.	1 200
3.	Обсяг незавершеного виробництва, грн.:	
	на початок року	50 000
	на кінець року	37 000
4.	Собівартість одного виробу, грн.	1 000
5.	Тривалість виробничого циклу, днів	12
6.	Приріст залишків готової продукції на складах за рік, шт.	60
7.	Коефіцієнт наростання затрат	0,62
8.	Кількість робочих днів в році	230

Задача 2, 4, 7, 9

Визначити обсяг реалізованої продукції виходячи з даних табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Дані роботи підприємства

Показники	Річний випуск, шт.	Оптова ціна за од., грн.	Вартість річного обсягу виробництва, тис. грн.
1. Виріб А	1000	9	-
2. Виріб Б	250	7.5	-
3. Виріб В	750	8.3	-
4. Залишки готової продукції:			
- На початок року	-	-	2,3
- На кінець року	-	-	2,0

Задача 3, 6, 8

Визначити обсяг реалізованої продукції за даними табл. 3.9.

Таблиця 3.9 – Дані роботи підприємства

Показники	Річний випуск, шт.	Оптова ціна за од., грн.	Вартість річного обсягу виробництва, тис. грн.
1. Виріб А	260	8	-
2. Виріб Б	180	6	-
3. Виріб В	250	2	-
4. Запчастини	-	-	200
5. Ширвжиток	-	-	100
6. Зменшення залишку нереалізованої продукції на кінець планового року	-	-	70

Тематика рефератів з теми 5

1

Сутність і поняття техніко-технологічної бази підприємства.

- 2 Форми технічного розвитку виробництва.
- 3 Основні показники технологічного рівня підприємства та їх сутність.
- 4 Розробка плану технічного розвитку підприємства.
- 5 Поняття і види виробничої потужності підприємства.
- 6 Чинники формування виробничої потужності підприємства.
- 7 Розрахунок виробничої потужності підприємства.
- 8 Механізм розрахунку максимально можливого випуску продукції підприємством.
- 9 Показники рівня використання виробничої потужності діючого підприємства.
- 10 Визначення балансу виробничої потужності підприємства.

*Змістовий модуль 3 **Ресурсне забезпечення
діяльності підприємства***

Семінар № 6

Тема 6 Ресурсний потенціал підприємства

Заняття 1

- 1 Характеристика видів економічних ресурсів.
- 2 Поняття потенціалу та ресурсного потенціалу підприємства.
- 3 Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу.
- 4 Рівень використання ресурсного потенціалу.

Заняття 2

- 1 Показники рентабельності та ресурсовіддачі.
- 2 Проблеми вартісної оцінки трудових ресурсів підприємства.
- 3 Основні напрями підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.

Рекомендована література: 2, 5, 9, 11, 13, 16, 20, 24, 29, 32, 38, 42.

Типові задачі з теми 6

Задача 1, 10

Визначення необхідної чисельності виробничих робітників-відрядників. У звітному році трудомісткість виробничої програми підприємства склала 1778000 нормо-год. Передбачається, що в наступному році у зв'язку з деяким ускладненням вироблюваної продукції її загальна трудомісткість має збільшитися на 11 %. Очікується, що річний фонд робочого часу одного робітника, який становив у звітному році 1785 нормо-год, за рахунок скорочення внутрішньозмінних простоїв має збільшитися приблизно на 6 %, а передбачуване виконання норм виробітку кожним робітником, що дорівнювало в середньому за звітний рік 112 %, — на 5 %.

Завдання:

1 Визначити необхідну чисельність виробничих робітників-відрядників.

Задача 2, 5, 9

Виявлення ступеня впливу зміни чисельності працівників на приріст обсягу виробництва продукції. Два виробничі підприємства — акціонерні товариства «Промінь» і «Реверс» у звітному році досягли помітного збільшення обсягу виробництва продукції за умови незначного збільшення чисельності персоналу (табл. 3.10).

На підставі наведених вихідних показників виявити ступінь впливу зміни чисельності працівників на приріст обсягу виробництва продукції на кожному підприємстві.

Таблиця 3.10 - Обсяги товарної продукції і чисельність персоналу на виробничих підприємствах у звітному році

Показник	АТ «Промінь»		АТ «Реверс»	
	За планом	Фактичний	За планом	Фактичний
Обсяг товарної продукції, тис. грн.	11800	12900	9600	10800
Чисельність персоналу, чол.	428	442	350	358

Задача 3, 6, 8

Обчислення приросту обсягу виробництва продукції за рахунок підвищення продуктивності праці і чисельності персоналу у виробничому підрозділі підприємства. На підставі вихідних показників, наведених у табл. 3.11, визначити абсолютний і відносний приріст виробництва продукції за рахунок підвищення продуктивності праці та збільшення чисельності персоналу по кожній дільниці і цеху в цілому.

Таблиця 3.11 - Заплановані і фактичні показники обсягу продукції та чисельності персоналу виробничих підрозділів

Дільниця цеху	Обсяг товарної продукції, тис. грн.		Чисельність персоналу, чол.	
	за планом	фактичний	за планом	фактична
				Продовження таблиці
Перша	5420	5950	135	145
Друга	6100	6380	148	148

Задача 4, 7

Обчислення рівня продуктивності праці і чисельності промислово-виробничого персоналу. Середньооблікова чисельність промислово-виробничого персоналу на підприємстві у звітному році склала 250 чоловік, випуск товарної продукції — 2557 тис. грн. У розрахунковому році обсяг товарної продукції має становити 2680 тис. грн., а продуктивність праці підвищиться на 6 %.

Завдання:

- 1 Визначити рівень продуктивності праці у звітному і розрахунковому роках;
- 2 Розрахувати чисельність промислово-виробничого персоналу, очікувану в розрахунковому році.

Тематика рефератів з теми 6

1 Методи управління та організації ефективного використання ресурсів підприємства.

- 2 Нематеріальні ресурси підприємства.
- 3 Право інтелектуальної власності.
- 4 Патентно-ліцензійна політика держави.
- 5 Оцінка та облік нематеріальних активів.
- 6 Проблеми амортизації нематеріальних активів.
- 7 Методика визначення коефіцієнта зростання витрат.
- 8 Правовий захист нематеріальних активів підприємства.
- 9 Ефективність використання оборотних коштів підприємства.

10 Підвищення рівня використання ресурсного потенціалу підприємства.

Семінар № 7

Тема 7 Трудові ресурси підприємства

Заняття 1

- 1 Трудові ресурси підприємства та їх характеристика.
- 2 Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки.
- 3 Системи оплати праці та їх характеристика. Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві.
- 4 Планування потреб підприємства у трудових ресурсах.

Заняття 2

- 1 Державне регулювання мінімальної заробітної плати.
- 2 Розвиток системи соціальних виплат.
- 3 Методи планування фонду оплати праці.

Рекомендована література: 2, 5, 7, 10, 13, 17, 22, 26, 29, 39, 43.

Типові задачі з теми 7

Задача 1

Визначення можливого підвищення продуктивності праці на виробничому підприємстві. На промисловому підприємстві «Верховина» передбачається здійснити заходи технічного та організаційного характеру, які мають вплинути на підвищення продуктивності праці. Визначити можливе підвищення продуктивності праці за рахунок окремих чинників на підставі вихідної інформації, наведеної в табл. 3.12.

Таблиця 3.12 - Вихідні показники для розрахунку можливого підвищення продуктивності праці на підприємстві «Верховина»

Показник	Одиниця вимірювання	Звітний рік	Розрахунковий рік
Випуск продукції	тис. грн.	9200	×
Чисельність персоналу	чол.	1450	×
Структура чисельності персоналу			
• робітники	%	75	×
• спеціалісти, службовці	%	25	×
Очікуване збільшення випуску продукції	%	×	3
Очікуване вивільнення робітників внаслідок впровадження нової техніки і технології	чол.	×	42
Скорочення чисельності спеціалістів і службовців за рахунок упровадження нової оргструктури управління	%	×	5

Задача 2, 10

Оцінка динаміки продуктивності праці на основі зниження трудомісткості вироблюваної продукції. Трудомісткість виробничої програми на підприємствах А, Б, В і Г, що входять до складу виробничо-торговельного об'єднання, у звітному році за порівнюваними видами продукції становила відповідно 6500, 5200, 4500 і 3800 тис. нормо-год. У наступному за звітним році внаслідок здійснення низки технічних та організаційних заходів передбачається знизити трудомісткість виробничої програми відповідно на 450, 310, 240 і 220 тис. нормо-год.

Розрахувати відсоток збільшення виробітку продукції (на одного робітника) внаслідок зниження її трудомісткості по кожному підприємству і виробничо-торговельному об'єднанню в цілому.

Задача 3, 9

Обґрунтування завдань щодо підвищення продуктивності праці і зниження трудомісткості продукції в об'єднанні. У звітному році в об'єднанні «Весна» випуск товарної продукції становив, тис. грн.: на головному підприємстві — 58400, дочірній фірмі № 1 — 15600, дочірній фірмі № 2 — 10800, філії № 1 — 7900. На наступний за звітним рік передбачається збільшити обсяг виробництва у таких розмірах, тис. грн.: по головному підприємству — 3600, дочірнім фірмам № 1 і № 2 — відповідно 1400 і 1200, філії № 1 — 600. При цьому весь приріст обсягу виробництва продукції в об'єднанні має забезпечуватися без збільшення чисельності працюючих.

Завдання:

На підставі наведених даних визначити:

1 Завдання щодо підвищення продуктивності праці в усіх виробничих підрозділах та об'єднанню в цілому.

2 Необхідне зниження трудомісткості виробничої програми для забезпечення виконання встановленого завдання щодо зростання продуктивності праці.

Задача 4, 7

Обчислення місячної заробітної плати членів бригади. Місячний колективний заробіток виробничої бригади, що працює за спільним нарядом, складає 813 грн. Розподіл колективного заробітку між членами бригади здійснюється пропорційно до відпрацьованого часу і коефіцієнта трудової участі (КТУ). Робітник Іваненко А. М. відпрацював у розрахунковому місяці 18 днів, Петренко Б. М. — 20, Коваленко В. О. — 22. Визначені попередньо КТУ відповідно становили 0,9, 1,0 і 1,1.

Завдання:

- 1 Розрахувати місячну заробітну плату, яку має одержати кожний член бригади.

Задача 5

Визначення місячної заробітної плати робітника певної кваліфікації. Висококваліфікований робітник п'ятого розряду протягом розрахункового місяця відпрацював 23 дні при тривалості робочої зміни 8 год. Запропоноване виробниче завдання виконано на 105 %. Погодинна тарифна ставка робітника п'ятого розряду дорівнює 106 коп. Встановлений розмір премії складає: за виконання плану — 15 %, за кожний відсоток перевиконання плану — 1,5 % від тарифного заробітку.

Завдання:

- 1 Визначити загальну величину місячної заробітної плати робітника п'ятого розряду.

Задача 6, 8

Розрахунок загальної суми місячного заробітку робітника, який працює за відрядно-прогресивною системою оплати праці. Виробничий робітник промислового підприємства працює за відрядно-прогресивною системою оплати праці.

Денна тарифна ставка робітника п'ятого розряду становить 8 грн. 48 коп. За перевиконання виробничої норми праця робітника оплачується за розцінкою, збільшеною на 50 %.

Завдання:

- 1 Розрахувати загальну суму заробітку робітника п'ятого розряду, який у розрахунковому місяці виконав виробничу норму на 118 % і відпрацював 23 робочі зміни.

Тематика рефератів з теми 7

- 1 Принципи і завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки.
- 2 Поняття та методи оцінки продуктивності праці робітників.
- 3 Класифікація факторів, що впливають на продуктивність праці.
- 4 Державне регулювання мінімальної заробітної плати.
- 5 Зміст та умови використання тарифної системи в Україні.
- 6 Соціальні виплати та пільги як стимулюючий фактор продуктивності.
- 7 Методичні інструменти аналізу чисельності працівників на підприємстві.
- 8 Порядок розробки та зміст плану з праці.
- 9 Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах.
- 10 Шляхи раціоналізації витрат у фонді оплати праці.

Семінар № 8

Тема 8 Майнові ресурси (активи) підприємства

Заняття 1

- 1 Поняття необоротних фондів підприємства як елементу матеріальних ресурсів.
- 2 Економічна природа амортизації необоротних (основних) фондів.
- 3 Показники, що характеризують стан та рух основних фондів.

4 Ефективність використання основних фондів: поняття та критерії оцінки.

Заняття 2

- 1 Нематеріальні активи підприємства: особливості формування та відтворення.
- 2 Довгострокові фінансові інвестиції.
- 3 Оборотні активи підприємства: економічна сутність та класифікація.
- 4 Запаси як складова ресурсного забезпечення підприємства.
- 5 Сутність і класифікація грошових активів підприємства.

Рекомендована література: 1, 2, 7, 10, 11, 13, 16, 17, 25, 30, 34, 38, 42.

Типові задачі теми 8

Задача 1, 4, 7, 10

На промисловому підприємстві витрати сировини та матеріалів за квартал становитимуть 2110,0 тис. 21рн., випуск продукції (за собівартістю) за квартал передбачено у розмірі 2640,0 тис. 21рн., норма запасу сировини та матеріалів (у днях) – 37 днів, норма запасу готової продукції – 5 днів, потреба в інших оборотних активах становить 82,1 тис. 21рн..

Завдання:

- 1 Визначте потребу підприємства в оборотних активах.
- 2 Які фактори впливають на потребу підприємства в оборотних активах?

Задача 2, 5, 9

Дані балансу підприємства наступні: необоротні активи за первісною вартістю – 100,0 тис. грн., знос необоротних активів – 20 тис. грн., запаси за вартістю придбання – 60,0 тис. грн., інші активи – 12,0 тис. грн., власний капітал – 90,0 тис. грн., довгострокові пасиви – 22,0 тис. грн., короткострокові фінансові зобов'язання – 40,0 тис. грн.

Завдання:

- 1 Визначте розмір чистих активів підприємства.
- 2 Які фактори впливають на розмір чистих активів підприємства?

Задача 3, 6, 8

Поточна вартість цілісного майнового комплексу визначена на рівні 1500 тис. грн. За попередніми розрахунками період експлуатації 5 років. Чистий грошовий потік наведено в табл. 3.13. Ліквідаційна вартість комплексу наприкінці експлуатації – 120,0 тис. грн. Середньорічна ставка дисконтування чистого грошового потоку – 17 %.

Таблиця 3.13 - Чистий грошовий потік підприємства

Період	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
Значення	330,0	410,0	350,0	270,0	190,0

Завдання:

- 1 Перевірте, чи відповідає поточна вартість комплексу дійсності.
- 2 Дайте визначення поняття «чистий грошовий потік».

Тематика рефератів з теми 8

- 1** Роль та місце активів підприємства в системі ресурсного забезпечення.
- 2 Особливості необоротних активів підприємства.
- 3 Сутність та особливості відтворення основних засобів підприємства.
- 4 Амортизація як джерело формування фінансових ресурсів підприємства.

- 5 Методичні інструменти оцінки ефективності використання основних засобів.
- 6 Призначення та класифікація нематеріальних активів підприємства.
- 7 Сутність запасів як складової частини ресурсного забезпечення підприємства.
- 8 Сутність та класифікація грошових активів підприємства.
- 9 Методичні інструменти аналізу активів підприємства.
- 10 Резерви прискорення оборотності активів підприємства.

Семінар № 9

Тема 9 Фінансові ресурси (капітал підприємства)

Заняття 1

- 1 Сутність, склад, класифікація фінансових ресурсів підприємства.
- 2 Власний капітал підприємства, особливості його формування.
- 3 Позиковий капітал підприємства.
- 4 Планування обсягу і структури капіталу підприємства.
- 5 Резерви зростання капіталу підприємства.

Рекомендована література: 2, 3, 11, 12, 16, 18, 19, 23, 25, 27, 33, 43.

Типові задачі з теми 9

Задача 1, 4, 7, 10

Господарюючим суб'єктом прийнято рішення щодо залучення капіталу за рахунок випуску цінних паперів. Дані в таблиці 3.14.

Таблиця 3.14 – Залучення капіталу за рахунок випуску цінних паперів

<i>Показники</i>	<i>Загальна сума залучення, тис. 22рн..</i>	<i>Вартість залучення, %</i>
Акції	200, 0	12, 0
Облігації	100, 0	10,0

Завдання:

- 1 Розрахуйте середньозважену вартість капіталу, що залучається.
- 2 Поясніть різницю між акціями та облігаціями.

Задача 2, 5, 9

На підставі вихідної інформації (табл. 3.15) визначте середньозважену вартість капіталу підприємства «А».

Таблиця 3.15 – Залучений капітал підприємства

<i>Показники</i>	<i>Питома вага в загальній сумі залученого капіталу, %</i>	<i>Вартість залучення, %</i>
Акціонерний капітал	60, 0	12, 0
Довгостроковий позиковий капітал	20, 0	18,0
Короткостроковий позиковий капітал	20,0	14,0

Завдання:

- 1 Яким чином зміниться показник середньозваженої вартості капіталу за умов зниження питомої ваги акціонерного капіталу до 40,0 %?
- 2 Яким чином зміниться показник середньозваженої вартості капіталу за умов зростання довгострокового і короткострокового капіталів до 30,0%?

Задача 3, 6, 8

Загальний розмір капіталу підприємства становить 190,0 тис. 23рн., з яких власний – 130,0 тис. 23рн., позиковий – 60,0 тис. 23рн., рентабельність активів – 13. 5 %, рівень ставки відсотка за кредит (з урахуванням премії за ризик – 11 %), ставка податку на прибуток – 25,0 %.

Завдання:

- 1 Визначте ефект фінансового 23евериджу по підприємству.
- 2 Поясніть, що таке фінансовий леверідж.

Тематика рефератів з теми 9

Організаційні та галузеві особливості фінансів підприємств.
Фінансова політика підприємства.
Фінансові ресурси та грошові фонди підприємств.
Грошові фонди та резерви підприємств.
Мобілізація підприємствами фінансових ресурсів на фінансовому ринку.
Формування фінансових ресурсів підприємства.
Фінансові ресурси і власний капітал організації.
Економічний зміст і джерела фінансування основного капіталу.
Управління короткостроковими джерелами фінансування.
Виявлення резервів підприємства.

Змістовий модуль 4. Економічні результати господарсько-фінансової діяльності підприємства

Семінар № 10

Тема 10 Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Заняття 1

- 1 Сутність понять «витрати», «поточні витрати підприємства», «собівартість продукції, послуг та робіт».
- 2 Особливості складу поточних витрат в окремих галузях економіки.
- 3 Поняття управлінський, бухгалтерський, податковий облік витрат.

Заняття 2

- 1 Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення.
 - 2 Методи калькулювання собівартості. Кошторис витрат виробництва.
 - 3 Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства.
- Рекомендована література:* 2, 13, 15, 17, 21, 22, 24, 35, 36, 38, 40.

Типові задачі з теми 10

Задача 1, 4, 7, 10

Складання кошторису витрат на виробництво за їх економічними елементами. Виробничо-торговельна фірма «Славутич» очікує досягти у розрахунковому році рівня найважливіших показників своєї діяльності, наведених у табл. 3.16.

Таблиця 3.16 - Вихідні показники для складання кошторису витрат на виробництво фірми «Славутич», тис. грн.

<i>Показник</i>	<i>Базисний рік</i>	<i>Розрахунковий рік</i>
Матеріальні витрати на виробництво продукції	9100	10000
Амортизаційні відрахування	760	800
Витрати на оплату праці	3740	3800
Інші поточні витрати	195	200
Виручка від реалізації товарної продукції	17280	19200
Доходи від одержання виплат за відсотками	80	100
Витрати на виплату відсотків	345	400

Завдання:

1 Скласти кошторис витрат на виробництво за економічними елементами для розрахункового періоду.

2 Обчислити відсоток зниження питомих витрат на виробництво (в розрахунку на 1 гривню виручки від реалізації продукції).

Задача 2, 5, 9

Визначення прямих і непрямих витрат на виробництво, виробничої та повної собівартості одиниці продукції. У звітному році підприємство мало такі витрати в розрахунку на одну великогабаритну пральну машину, грн.:

- сировина і матеріали, енергія технологічна — 632,00;
- основна заробітна плата виробничих робітників — 95,00л;
- додаткова заробітна плата виробничих робітників — 30,00;
- відрахування у фонд соціального страхування — 46,25;
- витрати на утримання та експлуатацію устаткування — 76,00;
- покупні вироби і напівфабрикати — 8,00;
- загальновиробничі витрати — 14,60;
- загальногосподарські витрати — 13,00;
- інші виробничі витрати — 2,00;
- позавиробничі (комерційні) витрати — 72,50.

Завдання:

1 Розрахувати виробничу собівартість виготовлення однієї пральної машини.

2 Розрахувати повну собівартість виготовлення однієї пральної машини.

Задача 3, 6, 8

Визначення мінімального річного обсягу продукції, що забезпечує беззбитковість виробництва. На малому підприємстві витрати на оренду приміщень та їх утримання становлять 4000 тис. грн. на рік, а витрати на управління, інженерне і виробничо-господарське обслуговування та амортизаційні відрахування — 3000 тис. грн. Змінні витрати на один виріб складають 200 грн., його продажна ціна — 300 грн.

Завдання:

1 Визначити мінімальний обсяг випуску продукції на рік, який забезпечує беззбитковість виробництва.

Тематика рефератів з теми 10

Витрати на виробництво і реалізацію продукції.

Собівартість продукції підприємства.

Планування собівартості та виручки від реалізації продукції.

Доходи і витрати підприємства.

Планування та розподіл прибутку підприємства.

Управління прибутком і рентабельністю.

Порядок формування та використання доходів від реалізації продукції.

Розподіл балансового прибутку.

Формування валового і чистого доходу.

Методи розрахунку виручки від реалізації продукції, робіт, послуг.

Семінар № 11

Тема 11 Доходи та цінова політика підприємства

Заняття 1

1 Сутність та механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства.

2 Цінова політика підприємства. Методи ціноутворення.

3 Планування доходів підприємства.

4 Резерви зростання доходів підприємства.

Рекомендована література: 4, 7, 12, 16, 19, 23, 24, 28, 31, 37, 40, 42.

Типові задачі з теми 11

Задача 1, 4, 7, 10

На підприємстві склалася така економічна ситуація. Залишки нереалізованої продукції на початок року склали: за оптовими цінами підприємства 1140 тис. грн.; за виробничою собівартістю 775 тис. грн. Випуск товарної продукції в планованому році був таким: за оптовими цінами підприємства 17780 тис. грн.; за виробничою собівартістю 11250 тис. грн. Залишки нереалізованої продукції на кінець року 24 дні.

Випуск продукції рівномірний.

Завдання:

1 Розрахувати обсяг реалізації продукції.

2 Визначити величину прибутку.

Задача 2, 5, 9

Доход (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) становить - 560,0 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) - 380,0 тис. грн. Торговельна знижка оптовій базі - 30,0 тис. грн.

Акцизний збір - 45,0 тис. грн. Адміністративні витрати - 25,0 тис. грн. Інші операційні доходи - 35,0 тис. грн. Витрати па збут - 15,0 тис. грн. Інші операційні витрати - 22,0 тис. грн.

Завдання:

1 Розрахувати чистий доход, валовий прибуток.

2 Проаналізувати фінансовий результат від операційної діяльності.

3 Визначити рентабельність продажів.

Задача 3, 6, 8

- 1 Вартість залишків нереалізованої продукції (в оптових цінах) на початок року - 300 тис. грн.
- 2 Обсяг випуску товарної продукції за рік (в оптових цінах) - 1120 тис. грн.
- 3 Вартість залишків нереалізованої продукції (в оптових цінах) на кінець року - 100 тис. грн.

Завдання:

- 1 Визначити суму доходу отриманого підприємством від продажу продукції у звітному періоді (рік).
- 2 Визначити чистий дохід підприємства.

Тематика рефератів з теми 11

- 1 Планування доходів підприємства.
- 2 Цінова політика підприємства та її вплив на формування доходів.
- 3 Механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства.
- 4 Варіанти цінової політики підприємства.
- 5 Доходи торговельного підприємства: склад, джерела, аналіз, шляхи збільшення.
- 6 Удосконалення цінової політики на підприємстві.
- 7 Особливості формування цін та доходів підприємства в умовах конкуренції.
- 8 Ціна – її суть та процес формування на підприємствах.
- 9 Взаємозв'язок цінової політики підприємства та доходів від реалізації.
- 10 Удосконалення управління ціновою політикою підприємства.

Семінар № 12

Тема 12 Фінансові результати діяльності підприємства

Заняття 1

- 1 Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад та джерела утворення.
- 2 Доходи від операційної діяльності підприємства.
- 3 Доходи від фінансової та інвестиційної діяльності підприємств.

Заняття 2

- 1 Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела утворення.
 - 2 Показники прибутку та рентабельності, фактори, що впливають на рентабельність діяльності підприємства.
 - 3 Стратегія управління прибутком підприємства, етапи розробки.
 - 4 Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства.
- Рекомендована література:* 7, 8, 12, 14, 16, 18, 23, 26, 28, 31, 43, 44.

Типові задачі з теми 12

Задача 1, 10

Обчислення величини балансового прибутку підприємства на наступний рік.
Обчислити величину балансового прибутку підприємства на наступний рік, враховуючи такі очікувані показники його виробничо-господарської діяльності, тис. грн.:

- 1) обсяг продажу виробленої продукції — 6800;
- 2) повні витрати на виробництво товарної продукції — 4600;
- 3) залишки готової продукції на складах підприємства на початок і кінець розрахункового року — відповідно 200 та 100;

- 4) витрати на реалізацію продукції — 50;
- 5) дивіденди від придбаних акцій — 10;
- 6) дохід від оренди майна підприємства — 25.

Задача 2, 6

Обчислення чистого прибутку і рентабельності товарообмінної операції. Компанія «Інтеркобо» здійснює свою комерційну діяльність, використовуючи товарообмінні (бартерні) операції. Зокрема, вона обмінює бензин на насіння соняшнику, організовує з нього виробництво олії і шроту та реалізовує ці продукти на зовнішньому й внутрішньому ринках.

За розрахунковий рік компанія організувала виробництво 1540 т соняшникової олії і 1433 т шроту. Валові витрати на виробництво олії та шроту склали 739710 дол. США.

Олія соняшникова йде на експорт у повному обсязі. Ціна реалізації 1 т олії — 555 дол. США (без ПДВ). Шрот реалізується на внутрішньому ринку сільським споживачам за ціною 58,5 дол. США за 1 т (у тому числі ПДВ становить 20 % продажної ціни). Ставка податку (платежів у бюджет) дорівнює 30 % від одержаного валового прибутку.

Завдання:

- 1 Обчислити абсолютну величину чистого прибутку від комерційної діяльності компанії «Інтеркобо».
- 2 Розрахувати рентабельність товарообмінних операцій за валовим прибутком.
- 3 Розрахувати рентабельність товарообмінних операцій за чистим прибутком.

Задача 3, 7

Обчислення потрібної зміни рентабельності виробництва продукції задля забезпечення певного приросту прибутку. У базисному періоді обсяг реалізованої продукції бавовняної фабрики становив 1800 тис. грн. У розрахунку на кожну гривню валових витрат на виробництво продукції було одержано 0,24 грн. прибутку.

Завдання:

- 1 Визначити, на скільки відсоткових пунктів необхідно збільшити рівень рентабельності продукції в наступному за базисним році, щоб за незмінних цін забезпечити приріст прибутку на суму 60000 грн.
- 2 Розрахувати, на скільки відсоткових пунктів має змінитися рівень рентабельності продукції, якщо прибуток зросте на 9 % при одночасному зменшенні валових витрат на виробництво на 7 %.

Задача 4, 9

Визначення коефіцієнта фінансової стабільності підприємства. Приватизоване виробниче підприємство «Полімер» має показники своєї діяльності, наведені в табл. 3.17.

Таблиця 3.17 - Окремі показники виробничо-фінансової діяльності підприємства «Полімер» за звітний і розрахунковий роки, тис. грн.

Показник	Звітний рік	Розрахунковий рік
Капітал фірми (основні фонди і нематеріальні активи)	16800	17300
Оборотні кошти	7900	8200
Загальні активи	21500	22400

Накопичений капітал (залишок минулих років)	5200	5800
Короткотермінові зобов'язання	2400	2200
Загальний борг фірми	10700	10300
Обсяг продажу продукції	29500	33450
Балансовий прибуток	4200	4600

Завдання:

1 Розрахувати інтегральний коефіцієнт фінансової стабільності виробничого підприємства за звітний і наступний за ним рік.

2 Зробити висновок щодо фінансової стабільності підприємства, враховуючи, що якщо розрахунковий коефіцієнт перевищує 3, то фірма досягла стабільного фінансового стану, коефіцієнт 1,8 і менше — свідчить про нестабільний фінансовий стан підприємства.

Задача 5, 8

Визначення беззбиткового обсягу продажу продукції за умови зниження продажної ціни. Акціонерне товариство «Радикал» досягло таких результатів своєї виробничо-комерційної діяльності за рік:

- обсяг продажу продукції — 100000 одиниць (штук);
- продажна ціна за одиницю продукції — 100 грн.;
- змінні витрати на весь обсяг продукції — 3000000 грн.;
- постійні витрати на весь обсяг продукції — 5000000 грн.

Проте кон'юнктура ринку вимагає від акціонерного товариства знизити продажну ціну зі 100 до 80 грн. за одиницю продукції, аби залишитися на ньому як продавець власних товарів.

Завдання:

- 1 Визначити необхідний обсяг продажу продукції, який спроможний забезпечити:
 - обсяг виробництва продукції без збитків, тобто з нульовою рентабельністю (виручка від реалізації лише відшкодовує валові витрати);
 - величину прибутку, що досягнуто в попередньому році від реалізації продукції.

Тематика рефератів з теми 12

Взаємозв'язок виручки, витрат і прибутку від реалізації продукції.

Аналіз фінансового стану підприємства.

Визначення ліквідності підприємства.

Вплив облікової політики на фінансовий результат діяльності підприємства.

Запас фінансової міцності підприємства.

Платоспроможність і ліквідність підприємств.

Фінансова стійкість підприємства.

Коефіцієнтний аналіз фінансів підприємств.

Балансовий аналіз фінансів підприємств.

Планування фінансової політики підприємства.

Змістовий модуль 5 Інтегральна оцінка стану підприємства

Семінар № 13

Тема 13 Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки

Заняття 1

- 1 Поняття ефективності діяльності підприємства.
- 2 Показники та критерії ефективності.
- 3 Система показників ефективності діяльності підприємства.
- 4 Основні та допоміжні показники ефективності.

Заняття 2

- 1 Методичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства.
- 2 Особливості оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства.
- 3 Оцінка ефективності інноваційних проєктів.
- 4 Резерви підвищення ефективності діяльності підприємства.

Рекомендована література: 2, 7, 12, 16, 23, 26, 27, 32, 34, 40, 43.

Типові задачі з теми 13

Задача 1,10

Визначення економічного ефекту, диференціала і плеча фінансового важеля рентабельності (фінансового лівериджу). За звітний рік виробнича фірма інвестувала розвиток власного виробництва на суму 100 тис. грн. Рентабельність інвестицій досягла 20 %. Фінансові ресурси фірми становили: власний капітал — 100 тис. грн.; позиковий капітал — 50 тис. грн.; борг — 50 тис. грн. Відсоток за борг складає 15 %.

Завдання:

Розрахувати:

- 1) дохід фірми після вирахування відсотка за борг;
- 2) економічний ефект фінансового важеля;
- 3) диференціал фінансового важеля (фінансового лівериджу);
- 4) коефіцієнт плеча фінансового важеля.

Задача 2, 6

Визначити річний економічний ефект від впровадження заходів щодо механізації та автоматизації технологічного процесу, необхідність в додаткових капітальних вкладеннях і термін їх окупності (табл. 3.18).

Таблиця 3.18 – Дані роботи підприємства

<i>Показники</i>	<i>Базовий варіант</i>	<i>Новий варіант</i>
1 Річний обсяг виробництва	1200	1200
2 Собівартість одиниці продукції, грн.	14	5
3 Капітальні вкладення (грн.), в тому числі		
- в устаткування	18000	28000
- в будинки	15000	13000
- у НДР та ДКР	-	500
- у приріст власних оборотних коштів	-	2000

Задача 3, 9

Визначити річний економічний ефект від виробництва продукції підвищеної якості і термін окупності додаткових капітальних вкладень за такими даними (табл. 3.19).

Таблиця 3.19 - Дані роботи підприємства

<i>Показники</i>	<i>Базовий варіант</i>	<i>Новий варіант</i>
------------------	------------------------	----------------------

1 Собівартість одиниці продукції, грн.	20	27
2 Оптова ціна одиниці продукції, грн.	30	42
3 Річний випуск продукції, шт.	1600	1600
4 Капітальні вкладення (тис. грн.), в тому числі:		
- в устаткування	-	28
- в будинки	-	14
- у НДР та ДКР	-	5

Задача 4, 7

Визначте економічно вигідний варіант заходу щодо впровадження нової техніки і річний економічний ефект від його використання при запланованому розмірі випуску продукції 1000 одиниць виробів на основі даних табл. 3.20.

Таблиця 3.20 - Дані роботи підприємства

Показники	Базовий варіант	1 варіант	2 варіант
1 Собівартість одиниці виробу, грн.	1500	1800	1200
2 Питомі капітальні вкладення в основні фонди, грн.	3000	2500	3500

Задача 5, 8

Встановити величину комерційного ефекту виробника і споживача нової формувальної машини якщо витрати на її виробництво становитимуть 6200 грн., рентабельність виробництва 40 %, ставка податку на прибуток - 30 %. Використання машини дає можливість довести потужність цеху до 20000 виробів на рік. Ціна 1 виробу - 3 грн. Собівартість 1,1 грн.

Супутні капіталовкладення споживача машини дорівнюють 5000 грн. щорічно.

Термін експлуатації машини 5 років.

Тематика рефератів з теми 13

- Ефективність виробництва та фактори її зростання.
- Напрями і резерви підвищення ефективності основних видів діяльності підприємства.
- Інтегральна ефективність діяльності підприємства.
- Удосконалення системи управління ефективністю діяльності підприємства.
- Методика оцінки ефективності діяльності.
- Чинники зростання ефективності діяльності підприємства.
- Ефективність діяльності підприємства та фактори її підвищення.
- Показники ефективності діяльності підприємства.
- Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах ринку.
- Ефективність діяльності підприємства та обґрунтування резервів її підвищення.

Семінар № 14

Тема 14 Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки

Заняття 1

- Поняття фінансово-майнового стану підприємства.
- Методи оцінки фінансово-майнового стану підприємства.

3 Експрес-метод діагностики фінансово-майнового стану.

Заняття 2

- 1 Показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства.
 - 2 Класифікація фінансової стійкості підприємства.
 - 3 Сутність рентабельності діяльності підприємства.
 - 4 Комплексне оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.
- Рекомендована література:* 2, 5, 9, 11, 12, 19, 25, 26, 27, 32, 34, 43, 44.

Типові задачі з теми 14

Задача 1, 6

Визначити рівень рентабельності будівельних підприємств (А, Б, В) щодо кошторисної вартості зданих замовнику робіт і виробничих фондів. Проаналізуйте отримані результати і визначте підприємство з кращим використанням виробничих фондів при таких вихідних даних у тис. грн. (табл. 3.21).

Таблиця 3.21 - Дані роботи підприємства

Показник	А	Б	В
1 Кошторисна вартість зданих робіт замовнику	45,08	36,9	39,96
2 Балансовий прибуток підприємств	3,15	3,34	2,34
3 Середньорічна вартість основних виробничих фондів і оборотних засобів	25,29	20,56	21,0

Задача 2, 7

Розрахуйте: прибуток від реалізації продукції, прибуток валовий (до оподаткування), чистий прибуток, рентабельність підприємства (виробництва), рентабельність продукції. Обґрунтуйте відповідь на питання про доцільність створення власного підприємства (обчисліть економічний прибуток).

При створенні підприємства його власник вклав суму 200 тис. грн. Процес виробництва здійснюється в будівлі, яку до організації підприємства він здавав в оренду. Орендна плата становила 50 тис. грн./рік. До організації підприємства його засновник був найманим менеджером з річною заробітною платою 100 тис. грн.

Діяльність новоствореного підприємства характеризується наступними показниками (табл. 3.22).

Таблиця 3.22 - Дані роботи підприємства

Показники	Значення
1 Обсяг виробництва, од.	10 000
2 Ціна (без ПДВ), грн./од.	1 000
3 Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	600
4 Середні залишки оборотних коштів, тис. грн.	200
5 Витрати, тис. грн.: - матеріальні; - з оплати праці найманих працівників; - сума нарахованої амортизації; - інші	250 150 160 140
<i>Продовження таблиці 3.22</i>	
6 Доходи від реалізації надлишкового майна, тис. грн.	50
7 Відсотки, сплачені за кредит, тис. грн.	10
8 Податки, сплачувані з прибутку, %	24
9 Ставка за строковими депозитами, %	18

Задача 3, 8

Визначити фактичний і нормативний запас платоспроможності страхової компанії з ризикового страхування згідно таких даних:

- 1 Валюта балансу - 2500 тис. грн.
- 2 Нематеріальні активи - 40 тис. грн.
- 3 Загальна сума зобов'язань (технічні резерви) - 1200 тис. грн.
- 4 Надходження страхових премій за квартал - 300 тис. грн.
- 5 Сплачено премій перестраховикам - 150 тис. грн.
- 6 Виплата страхового відшкодування - 350 тис. грн.
- 7 Компенсація виплат відшкодування перестраховиками - 90 тис. грн.

Задача 4, 9

Розрахувати показники: рентабельності продукції та рентабельності виробництва.

За рік підприємство реалізувало 450 тис. шт. виробів по ціні 18 грн./шт. Собівартість одного виробу 15 грн.

Середньорічна вартість основних виробничих фондів 2800 тис. грн.

Оборотних засобів - 1500 тис. грн. Податок на прибуток підприємства - 30 %.

Задача 5, 10

Визначте показники ліквідності підприємства та порівняйте їх з нормативними значеннями виходячи з даних табл. 3.23.

Таблиця 3.23 - Дані роботи підприємства

№ з/п	Статті	Початок року	Кінець року
1	Виробничі запаси	1600	2000
2	Незавершене виробництво	130	100
3	Готова продукція і товари	430	350
4	Дебіторська заборгованість	250	540
5	Грошові кошти та їх еквіваленти	120	200
6	Короткострокові фінансові вкладення	30	25
7	Короткострокові кредити	610	730
8	Заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	10	50
9	Кредиторська заборгованість	1125	1110

Тематика рефератів з теми 14

- 1 Теоретичні основи аналізу фінансово-майнового стану підприємства.
- 2 Характеристика методів оцінки фінансово-майнового стану підприємства.
- 3 Платоспроможність та ліквідність як складові фінансово-майнового стану підприємства.
- 4 Напрямки покращення фінансово-майнового стану підприємства.
- 5 Загальна характеристика форми № 2 «Звіт про фінансові результати».
- 6 Процес оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.
- 7 Роль оцінювання фінансової стійкості підприємства.
- 8 Значення показників ділової активності для підприємства
- 9 Шляхи покращання фінансово-майнового стану підприємства з урахуванням факторів, що на нього впливають.
- 10 Основні завдання і джерела аналізу фінансово-майнового стану підприємства.

*Змістовий модуль 6 Розвиток підприємства та забезпечення
його економічної безпеки*

Семінар № 15

**Тема 15 Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства.
Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку**

Заняття 1

- 1 Видова класифікація процесів розвитку.
- 2 Еволюційна та революційна концепції розвитку підприємств.
- 3 Сучасні моделі розвитку підприємств.

Заняття 2

- 1 Організаційні форми трансформації підприємств (організацій) та об'єднань.
- 2 Розробка і реалізація програми (бізнес-проекту) трансформації підприємств.
- 3 Методичні підходи до визначення ефективності трансформації господарюючих суб'єктів.
- 4 Вітчизняний і зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств.

Рекомендована література: 3, 6, 7, 11, 18, 20, 24, 26, 29, 32, 35, 39, 41, 44.

Типові задачі з теми 15

Задача 1, 4, 7, 10

Обґрунтування доцільності застосування нової технології зварювання. На автомобільному заводі змонтовано нову автоматичну лінію складання кузова легкового автомобіля. Це дозволило використати у виробництві досконалішу технологію зварювання окремих деталей, яка забезпечує суттєве підвищення продуктивності праці й зниження поточних валових витрат.

Завдяки застосуванню нової технології зварювання валові витрати на виробництво (собівартість) одиниці продукції зменшились з 3680 до 3520 грн. Оптова ціна одиниці продукції становить 4100 грн.

Нову автоматичну лінію розраховано на випуск 120 тис. кузовів щороку. На її придбання і введення в дію вкладено 75280 тис. грн. інвестицій.

Завдання:

1 Обґрунтувати економічну доцільність застосування нової технології зварювання кузова легкового автомобіля, розрахувавши:

- 1) коефіцієнт економічної ефективності (прибутковості) реалізації технологічного проекту;
- 2) строк окупності капітальних вкладень;
- 3) рівень рентабельності нової автоматичної лінії.

Задача 2, 5, 9

Оптимізація розміру заводу по виробництву баштових кранів середньої вантажопідйомності. Необхідні для економічних розрахунків вихідні техніко-економічні показники наведено в табл. 3.24. У процесі розрахунків використати нормативний коефіцієнт прибутковості інвестицій, який становить 0,20.

Таблиця 3.24 - Основні економічні показники заводу по виробництву баштових кранів різної потужності

Показник	Розмір заводу з виробництва кранів, шт./рік		
	500	1500	3000
1 Капітальні вкладення в			

будівництво заводу, тис. грн.	3480	8000	14100
2 Валові витрати на виробництво (собівартість) одиниці продукції, грн.	17570	17220	17090
3 Транспортні витрати на доставку одиниці продукції до споживача, грн.	360	910	1850
4 Продажна ціна одиниці продукції, грн.	19850	19975	20180
5 Чисельність персоналу, чол.	225	500	900

Завдання:

- 1 Визначити оптимальний розмір заводу з виробництва баштових кранів середньої вантажопідйомності.
- 2 Розрахувати економічну ефективність будівництва заводу з виробництва баштових кранів оптимального розміру.

Задача 3, 6, 8

Визначення ефективнішого варіанта спорудження нового заводу. Запропоновано два варіанти спорудження нового заводу з техніко-економічними показниками, наведеними в табл. 3.25.

Таблиця 3.25 - Вихідні техніко-економічні показники двох варіантів спорудження нового заводу

Показник	Варіанти спорудження заводу	
	1-й	2-й
1 Річний обсяг виробництва, т	90000	136000
2 Капітальні вкладення, грн.	3960000	4500000
3 Собівартість річного випуску продукції, грн.	3250000	3510000
4 Нормативний коефіцієнт ефективності капітальних вкладень	0,15	0,15

Завдання:

- 1 Довести економічно, який варіант спорудження нового заводу є ефективнішим.
- 2 Визначити критерії ефективності.

Тематика рефератів з теми 15

- 1 Трансформація підприємств з точки зору системного підходу.
- 2 Реструктуризація підприємств як основа їх економічного зростання.
- 3 Сутність і тенденції організаційного розвитку підприємств.
- 4 Еволюція теорій розвитку підприємства.
- 5 Сучасні моделі розвитку підприємства.
- 6 Процес реструктуризації підприємств у процесі розвитку.
- 7 Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація.
- 8 Концепція та модель економічного розвитку підприємств для України.
- 9 Досвід трансформації та реструктуризації підприємств в Україні.
- 10 Сучасні підходи до характеристики концепцій розвитку підприємств.

Семінар № 16

Тема 16 Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

Заняття 1

- 1 Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства.
- 2 Інститут банкрутства: сутність, цілі та завдання.
- 3 Цілі та форми санації.

Заняття 2

1

Поняття економічної безпеки підприємств.

- 2 Система показників економічної безпеки підприємства.
- 3 Методи моніторингу економічної безпеки підприємства.
- 4 Механізми забезпечення економічної безпеки підприємства.

Рекомендована література: 1, 6, 8, 10, 12, 17, 19, 23, 28, 36, 37, 44.

Типові задачі з теми 16

Задача 1, 10

На підприємстві маємо таку технологічну ситуацію. Інтервал між поставками -10 днів. Середньодобова норма споживання ресурсів - 5 тонн. Страхових запасів повинно вистачити на 4 дні. Максимальна місткість складу 100 тонн.

Умови: Перша поставка була здійснена на 2 дні раніше терміну. Друга поставка була здійснена на 50% і решта 50% довели через 4 дні. На 32 день відбулося відключення електрики на 5 днів, що призвело до зрушення графіка поставок.

На 45 день вийшов з ладу один з 5 верстатів, в результаті чого плановим відділом було прийнято рішення змінити графік поставок. На 65 день підприємство було ліквідовано

Завдання:

- 1 Визначити, скільки ресурсів залишилося у підприємства в момент ліквідації?
- 2 Назвати причини ліквідації підприємства.

Задача 2, 5, 9

За даними таблиці 3.26 обґрунтуйте ймовірність банкрутства підприємства за допомогою 5 - факторного індексу Альтмана.

Таблиця 3.26 - Дані роботи підприємства

Показник	Сума, тис. грн.
Виручка від реалізації продукції	58 988,6
Податок на додану вартість	7382,0
Валові витрати на виробництво і реалізацію продукції	35 395,4
Податок на прибуток	4863,4
Вартість власного оборотного капіталу	8012,5
Загальна вартість активів	38 547,0
Обсяг позикових коштів	5000,0
Обсяг власного капіталу	14 483,2

Задача 3, 6, 8

Розрахунок рівня конкурентоспроможності трьох вітчизняних корпорацій на національному і світовому ринку. На національному і світовому ринку з початку створення

успішно діють три вітчизняні корпорації — «Продімпортторг», «Укragроекспорт» і «Укрімпекс». Окремі показники їх конкурентоспроможності на ринку наведено в табл. 3.27.

Таблиця 3.27 - Вихідні показники для розрахунку рівня конкурентоспроможності окремих корпорацій на національному і світовому ринках

Показник конкурентоспроможності	Коефіцієнт відносної значущості	Рейтинг оцінки окремих показників корпорацій		
		«Продімпортторг»	«Укragро-експорт»	«Укрімпекс»
1. Якість і переваги товарів	0,15	5	5	5
2. Збином36ю36ент продукції	0,10	9	6	8
3. Ступінь дієвості каналів збуту	0,15	7	4	9
4. Ефективність реклами і стимулювання збуту	0,15	9	5	4
5. Фінансові ресурси	0,20	7	8	7
6. Репутація у споживачів	0,15	7	9	6
7. Можливості в ціновій політиці	0,10	4	4	4
Разом	1,00	48	41	43

Завдання:

- 1 Розрахувати рівень конкурентоспроможності корпорацій «Продімпортторг», «Укragроекспорт» та «Укрімпекс».
- 2 Порівняти рівні конкурентоспроможності цих корпорацій.

Задача 4, 7

Обчислення загального показника конкурентоспроможності окремих фірм, що діють на українському ринку. Ініціативною Збином36ю дослідників розроблено спеціальну матрицю конкурентоспроможності кількох зарубіжних фірм, що діють на вітчизняному ринку установчо-виробничих АТС (табл. 3.28).

Таблиця 3.28 - Матриця конкурентоспроможності зарубіжних фірм, які діють на українському ринку установчо-виробничих АТС

Рейтинг чинника успіху фірми

Ключовий чинник успіху	Коефіцієнт чинника значущості	Alcatel	Telecom ATIS	Kapsch	Technologies Zuent	Panasonic	Siemens
Якість продукції	0,30	4	3	3	3	3	4
Продажна ціна	0,20	2	4	3	4	4	3
Технічне обслуговування	0,20	3	1	3	2	2	2
Канал збуту	0,10	4	3	3	4	3	2
Портфель товарів *	0,10	4	4	3	3	1	3
<i>Продовження таблиці 3. 28</i>							
Наявність сертифікатів Міністерства зв'язку України **	0,06	2	1	2	1	0	2
Реклама і стимулювання збуту	0,04	1	2	3	4	4	3
Разом	1,00	×	×	×	×	×	×

*Рейтинг за показником «Портфель товарів» визначається відповідно до наявності в асортименті продукції фірми великих, середніх і малих АТС та додаткових послуг.

** Рейтинг наявності сертифікатів встановлюється в межах від 0 до 2 і дорівнює: 0 — продукція не сертифікована; 1 — сертифікат відповідності мають окремі продукти фірми; 2 — вся продукція фірми сертифікована згідно з 37-им законодавством України.

Завдання:

- 1 Визначити узагальнений показник конкурентоспроможності кожної фірми.
- 2 Показати найвищий і найнижчий її рівень серед конкуруючих на українському ринку фірм.

Тематика рефератів з теми 16

- 1 Суть та фінансова оцінка банкрутства.
- 2 Передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства.
- 3 Правове регулювання банкрутства.
- 4 Банкрутство, реорганізація і ліквідація підприємств.
- 5 Економічна безпека підприємства в сучасних умовах та економічні ризики.
- 6 Організаційно-економічний механізм антикризового управління підприємством.
- 7 Основні напрями забезпечення економічної безпеки.
- 8 Санація (фінансове оздоровлення) суб'єктів господарювання.
- 9 Сутність та методологія дослідження кризових явищ у діяльності підприємства.
- 10 Державне регулювання проблеми розвитку кризових явищ у діяльності підприємства.

4 МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ

4.1 Контрольні завдання для поточного контролю успішності навчання

4.1.1 Структура контрольних завдань для поточного контролю успішності:

- поточне письмове опитування за одним із 10 контрольних питань теми;
- виконання 10 тестових завдань із теми;
- розв'язання однієї з 10 типових задач/ситуаційних вправ із теми;
- рішення одного з 10 творчих завдань (нестандартних задач/ситуаційних вправ) із теми.

4.1.2 Вибір варіанту поточної контрольної роботи проводиться за чотирма останніми цифрами номера залікової книжки курсанта (табл. 4.1) або визначається викладачем/комп'ютером (1000 варіантів вибору).

Таблиця 4.1 - Вибір варіанту завдань поточної контрольної роботи за цифрами залікової книжки

Відповідність між цифрами номера залікової книжки і варіантами контрольних завдань	Варіанти завдань за чотирма останніми цифрами залікової книжки:			
	Теоретичне питання № (остання цифра)	Тестові завдання з теми	Типова задача/вправа № (третя з кінця цифра)	Творче завдання № (четверта з кінця цифра)
1→1	1	Усі тестові завдання з контрольованої теми для усіх варіантів завдань контрольної роботи	1	1
2→2	2		2	2
3→3	3		3	3
4→4	4		4	4
5→5	5		5	5
6→6	6		6	6
7→7	7		7	7
8→8	8		8	8
9→9	9		9	9
0→10	10		10	10

5 ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 1 Поняття підприємства та його характерні ознаки.
- 2 Види підприємств і їх характеристика.
- 3 Господарські товариства та економічні особливості їхнього функціонування.
- 4 Види підприємств за розміром. Проблеми функціонування малих підприємств в Україні.
- 5 Об'єднання підприємств.
- 6 Правові основи функціонування підприємств.
- 7 Завдання та принципи управління підприємством.
- 8 Основні типи організаційних структур управління.
- 9 Сутність та основні елементи ресурсного потенціалу підприємства.
- 10 Сутність та класифікація трудових ресурсів підприємства.
- 11 Продуктивність праці персоналу та шляхи її підвищення.

- 12 Сутність заробітної плати та функції, що вона виконує.
- 13 Форми та системи оплати праці.
- 14 Система надбавок, доплат та премій працівникам.
- 15 Основні фонди підприємства: роль, основні елементи, облік та оцінка.
- 16 Методи оцінки та показники використання основних виробничих фондів.
- 17 Фізичний і моральний знос основних фондів.
- 18 Амортизаційна політика підприємства.
- 19 Оборотні засоби підприємства їх структура.
- 20 Джерела формування оборотних засобів підприємства.
- 21 Показники використання оборотних засобів підприємства.
- 22 Основні напрями ефективного використання матеріальних ресурсів.
- 23 Нематеріальні ресурси та активи підприємства.
- 24 Нематеріальні ресурси: характеристика об'єктів промислової та інтелектуальної власності.
- 25 Сутність, види виробничої потужності підприємства.
- 26 Інноваційні процеси та ефективність інноваційної діяльності підприємства.
- 27 Поняття і основні елементи виробничого процесу.
- 28 Типи виробництва, змістовна характеристика кожного з них.
- 29 Змістовна характеристика інфраструктури підприємства.
- 30 Розробка стратегічного плану і основних напрямів діяльності.
- 31 Принципові основи планування. Система планів підприємства.
- 32 Методи планування діяльності та розвитку підприємства.
- 33 Бізнес-планування: сутність і призначення.
- 34 Типовий зміст і методика розробки окремих розділів бізнес-плану.
- 35 Поняття продукції підприємства та її класифікація.
- 36 Виробнича програма підприємства.
- 37 Поняття якості продукції. Види показників якості продукції.
- 38 Сертифікація та стандартизація продукції, їх роль у забезпеченні якості продукції.
- 39 Методи оцінки якості продукції.
- 40 Класифікація витрат підприємства і структура собівартості продукції.
- 41 Стратегічні напрями регулювання витрат на підприємстві.
- 42 Методи формування ціни продукції (послуги) на підприємстві.
- 43 Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства.
- 44 Прибуток і рентабельність, їх значення і види.
- 45 Оцінка рентабельності підприємства.
- 46 Типова схема використання прибутку підприємств різних форм власності.
- 47 Дивідендна політика підприємства.
- 48 Прямі і непрямі податки, їх вплив на ефективність діяльності підприємства.
- 49 Інвестиції як джерело формування ресурсів підприємства.
- 50 Класифікація інвестицій підприємства.
- 51 Визначення ефективності виробничих інвестицій.
- 52 Методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства.
- 53 Класифікація чинників зростання ефективності виробництва.
- 54 Показники оцінки фінансового стану підприємства
- 55 Реструктуризація підприємства.
- 56 Розробка і здійснення програми реструктуризації підприємства.
- 57 Суть механізму санації підприємства.
- 58 Причини та симптоми банкрутства підприємства.
- 59 Процес ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання.
- 60 Комплекс організаційно-економічних заходів і допустима тривалість процесу ліквідації підприємства.

6 ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СЛУХАЧІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

- 1 Розвиток малого бізнесу в Україні.
- 2 Сутність, значення та види підприємств. Франчайзинг як особлива форма організації підприємств.
- 3 Нові форми організації підприємств. Особливості функціонування офшорних підприємств, інтернет компаній.
- 4 Об'єднання підприємств, значення та види.
- 5 Вплив зовнішнього середовища на організаційно-економічні структуру та трансформацію підприємства. Склад та характеристика факторів, що впливають на діяльність підприємства.
- 6 Сутність та основні елементи ресурсного потенціалу підприємства.
- 7 Сутність та класифікація трудових ресурсів підприємства.
- 8 Форми матеріального стимулювання робітників підприємства.
- 9 Методи оцінки та показники вимірювання основних виробничих фондів.
- 10 Амортизаційна політика підприємства.
- 11 Оборотні засоби підприємства їх структура та показники.
- 12 Нематеріальні ресурси та активи підприємства.
- 13 Інноваційні процеси та ефективність інноваційної діяльності підприємства.
- 14 Поняття і основні елементи виробничого процесу. Окремі типи виробництва, сутнісна характеристика кожного з них.
- 15 Сутнісна характеристика інфраструктури підприємства.
- 16 Розробка стратегічного плану і основних напрямів діяльності. Принципові основи планування. Система планів підприємства. Бізнес-планування: сутність і призначення.
- 17 Інвестиційна діяльність підприємства.
- 18 Класифікація витрат виробництва. Калькулювання та методика обчислення окремих статей калькуляції. Стратегічні напрями регулювання витрат на підприємстві.
- 19 Методи формування ціни продукції (послуги) на підприємстві. Система знижок і доплат.
- 20 Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Оцінка рентабельності підприємства.
- 21 Типова схема використання прибутку (доходу) підприємств різних форм власності.
- 22 Прямі і непрямі податки, їх вплив на ефективність діяльності підприємства.
- 23 Методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Класифікація чинників зростання ефективності виробництва.
- 24 Реструктуризація підприємства. Розробка і здійснення програми реструктуризації підприємства.
- 25 Суть механізму санації підприємства.

26

Комплекс організаційно-економічних заходів і допустима тривалість процесу ліквідації підприємства. Конкретні форми ліквідації підприємства.

27

Формування цін на продукцію, послуги.

28	Доходи від реалізації продукції підприємства.
29	Фінансові методи управління витратами підприємства.
30	Визначення потреби в оборотному капіталі.
31	Ефективність використання оборотного капіталу.
32	Основні засоби підприємства. Джерела їх формування, склад і структура.
33	Амортизація та її роль у відтворювальному процесі.
34	Нормування оборотних засобів підприємства.
35	Фінансові зобов'язання підприємств.
36	Фінансовий менеджмент в процесі здійснення фінансового планування.
37	Фінансовий контроль на підприємстві.
38	Страховання майна підприємства.
39	Фінансовий бюджет підприємства.
40	Фінансовий механізм підприємства.
41	Організація грошових розрахунків на підприємстві.
42	Управління грошовим обігом підприємства.
43	Форми міжнародних розрахунків підприємства.
44	Аналіз и прогнозування грошових потоків на підприємстві.

45	Фінансові ризики та критерії банкрутства підприємства.
46	Ризик та його роль в управлінні фінансами підприємства.
47	Лізинг як джерело фінансування підприємства.
48	Порівняльний аналіз оподаткування підприємств в Україні та за кордоном.
49	Планування сум податків, які сплачує підприємство.
50	Управління податковою політикою підприємства.
51	Вплив податків на формування чистого прибутку.
52	Необхідність та сутність кредитування підприємств.
53	Фінансова криза на підприємстві.
54	Менеджмент фінансової санації підприємства.

Форми та наслідки реструктуризації підприємства.

7 ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- 1 Конституція України: Прийнята на 5ій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
- 2 Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-ІУ.
- 3 Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 року № 40-ІУ.
- 4 Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року № 755-ІУ.
- 5 Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник / І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
- 6 Бугай І.В. Особенности определения себестоимости продукции / И.В. Бугай // Экономика: проблемы теории и практики. - 2003. – вып. 167. – С. 219.
- 7 Грещак М.Г. Управління витратами: Навч. – метод. посіб. / М.Г. Грещак, О.С. Коцюба. – К.: КНЕУ, 2002. – 235 с.
- 8 Економіка підприємства /ред. С.Ф. Покропивний (2-ге вид.) – К.: КНЕУ, 2000. –528с.
- 9 Економіка підприємства: Навчальний посібник для ВНЗ / П.С. Харів та ін. – Тернопіль, 2002. – 450 с.

- 10 Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посіб. / В.М. Івахненко– К.: Кондор, 2006. – 261 с.
- 11 Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / К.В. Ізмайлова – К.: МАУП, 2000. – 152 с.
- 12 Ковшун Н.Е. Аналіз та планування проектів: Навч. посіб. / Н.Е. Ковшун - К.: Кондор, 2008. – 344 с.
- 13 Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. Навч посібник. / М.Я. Коробов– К.: тов. Знання, 2002. – 295 с.
- 14 Крылов Э.И. Анализ финансовых результатов, рентабельности и себестоимости продукции / Э.И. Крылов - К.: Кондор, 2006. – 720 с.
- 15 Лушкин В. А. Финансы. Деньги. Кредит. Уч. пос. / В. А. Лушкин, А. Ю. Бережная, А. Е. Ачкасов - Харьков: ХГАГХ, 2001. - 330с.
- 16 Мякота В.О. Собівартість продукції: від випуску до реалізації. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В.О. Мякота – Харків: Фактор, 2003. – 268 с.
- 17 Мельник В.М. Основи економічного аналізу: Навч. посіб. / В.М. Мельник - К.: Кондор, 2008. – 128 с.
- 18 Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. / В.О. Мец– К.: Вища школа, 2003. – 280 с.
- 19 Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Підручник / Є.В. Мних - К.: Кондор, 2008. – 514 с.
- 20 Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : Підручник, 3-тє вид. / П.Я. Попович - К.: ЦНЛ, 2008. – 630 с.
- 21 Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. / Г.В. Савицька - К.: Кондор, 2007. – 668 с.
- 22 Турило А.М. Управління витратами підприємства: Навч. посіб. /А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило - К.: Центр навч. літер., 2006. – 120 с.
- 23 Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для ВНЗ /О.С. Філімоненков - К.: Ельга, 2002. – 360 с.
- 24 Філіна Г.І. Управління витратами та цінами /Г.І. Філіна - К.: Кондор, 2008. – 240 с.
- 25 Фінансова діяльність підприємства / К.: Либідь, 1998.– 311с.
- 26 Фінанси підприємств: Підручник /Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін, 3 вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2005. – 460 с.
- 27 Фомішин О.М. Статистика національної та міжнародної економіки /О.М. Фомішин - К.: ЦНЛ, 2008. – 472 с.
- 28 Царенко О.М. Економічний аналіз діяльності підприємств агропромислового комплексу / О.М. Царенко - К.: Кондор, 2006. – 240 с.
- 29 Цал-Цалко Ю.С. Економіка підприємства. Навчальний посібник / Ю.С. Цал-Цалко– Житомир: ЖПІ, 2000. – 388с.
- 30 Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник / Ю.С. Цал-Цалко – К.: ЦНЛ, 2002. – 232с.
- 31 Шапілова Н.В. Збірник ігор і задач з дисципліни «Економіка підприємств» / Н.В. Шапілова–Харків: Консум, 2000. –100 с.
- 32 Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посібник, 3-є вид. / Л.І. Шваб– К.: Каравела, 2006. – 584 с.
- 33 Экономика предприятия /Под ред. С.Ф. Покропивного – К.: КНЭУ, 2003.– 608 с.
- 34 Ресурсний центр з менеджмент-освіти. - <http://www.management.org.ua>
- 35 Національний банк України - <http://www.bank.gov.ua>
- 36 Фонд державного майна України (ФДМУ) - <http://www.spfukraine.com>
- 37 ДКЦПФР (Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку України) - <http://www.ssmc.kiev.ua>
- 38 Українська фондова біржа - <http://www.ukrse.kiev.ua>

- <http://www.reuters.com>

41 Украинский Финансовый Сервер - <http://www.ufs.kiev.ua>

42 Корпоративные Финансы – аналітика, бізнес-плани реальних підприємств, посилання на інші джерела Інтернет. - <http://www.cfin.ru>

43 Нормативні акти України – сайт компанії "ІНФОРМТЕХНОЛОГІЯ" - <http://www.nau.kiev.ua>

44 Информационный бизнес портал компании “Лига” - <http://www.liga.kiev.ua>

This image shows a full page of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice or general note-taking. There are no margins, text, or other markings on the page.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.